Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын абалы жөнүндө
2024-жылдын III чейреги үчүн

ОТЧЁТ

1. Накталай акча жүгүртүү түзүмү

Нак акчанын коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулугу 2024-жылдын III чейрегинде 98,9 пайызды түзүп, 2023-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 0,9 пайызга азайган (2023-жылдын III чейрегинде нак акчанын кайтарымдуулугу 99,8 пайызды түзгөн).

1-таблица. Накталай акчанын коммерциялык банктардын кассалары аркылуу жылышы
(млн сом)

Региондун аталышы	Келип түшүүлөр		Берүүлөр		Кайтарымдуулук, %	
	2023-ж. III чейреги	2024-ж. III чейреги	2023-ж. III чейреги	2024-ж. III чейреги	2023-ж. III чейреги	2024-ж. III чейреги
Бардыгы болуп:	**1 147 876,4**	**1 422 395,7**	**1 150 234,0**	**1 438 021,2**	**99,8**	**98,9**
Бишкек ш.	597 544,1	812 660,7	591 412,1	811 940,7	101,0	100,1
Ош ш.	128 929,3	153 111,9	128 722,3	159 049,3	100,2	96,3
Чүй областы	110 828,7	109 696,3	110 733,7	110 158,0	100,1	99,6
Ысык-Көл областы	61 766,4	66 534,1	63 395,0	67 936,8	97,4	97,9
Талас областы	23 912,8	25 755,4	25 253,6	27 469,0	94,7	93,8
Нарын областы	23 511,0	27 717,4	24 754,5	28 824,8	95,0	96,2
Ош областы	42 951,0	43 767,1	42 972,0	43 651,4	100,0	100,3
Жалал-Абад областы	104 943,5	122 042,8	109 451,2	128 019,2	95,9	95,3
Баткен областы	53 489,6	61 110,0	53 539,6	60 972,0	99,9	100,2

2024-жылдын III чейрегинде 2023-жылдын III чейрегине салыштырганда коммерциялык банктардын кассаларына нак акчанын кайтарымдуулугу төмөнкү региондордо өскөн:

- Ысык-Көл областы боюнча – 0,5 пайызга;
- Нарын областы боюнча – 1,2 пайызга;
- Ош областы боюнча – 0,3 пайызга;
- Баткен областы боюнча – 0,3 пайызга.

1-график. Региондор боюнча коммерциялык банктардын кассаларына кайтарымдуулук (%)

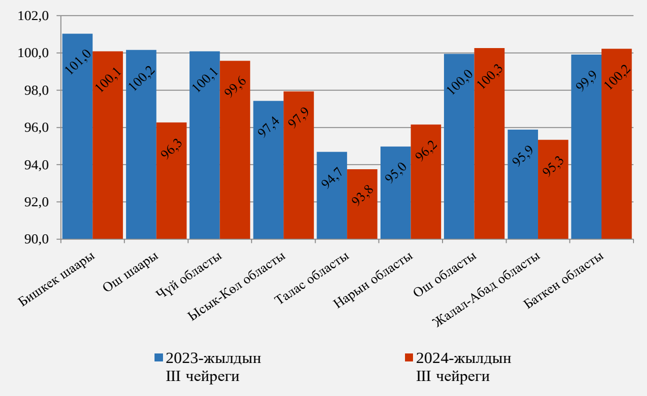

2024-жылдын III чейреги ичинде нак акча кайтарымдуулугунун кыйла жогору көрсөткүчү: Ош областы боюнча – 100,3 пайызды жана Бишкек шаары боюнча – 100,1 пайызды түзгөн. Ал эми нак акчанын кайтарымдуулугу боюнча кыйла төмөн көрсөткүч Талас областы боюнча – 93,8 пайыз чегинде катталган.

Нак акчанын коммерциялык банктардын кассаларына түшүүсү отчеттук мезгил ичинде 1 422 395,7 млн сомду түзүү менен 2023-жылдын III чейрегине салыштырганда 23,9 пайызга көбөйгөн.

Коммерциялык банктардын кассаларына негизги булактар боюнча нак акчанын түшүүсү төмөнкүнү түзгөн:

- коммерциялык банктардын филиалдарынан, сактык кассаларынан жана алмашуу пункттарынан – 462 275,4 млн сом, көбөйүү 17,5 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 393 280,3 млн сом);

- товарларды сатып өткөрүүдөн – 63 937,6 млн сом, көбөйүү 35,6 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 47 145,4 млн сом);

- банкоматтарды жана төлөм терминалдарын инкассациялоодон – 296 691,2 млн сом, көбөйүү 19,8 пайыз чегинде катталган (2023-жылдын III чейрегинде – 247 681,7 млн сом);

- локалдык акча которууларды жүзөгө ашыруудан – 53 524,6 млн сом, азаюу 3,7 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 55 584,5 млн сом);

- кызмат көрсөтүүлөрдү ишке ашыруудан жана аткарылган иштерден – 154 031,5 млн сом, көбөйүү 54,0 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 99 992,6 млн сом);

- чет өлкө валютасын сатуудан – 180 810,6 млн сом, көбөйүү 75,0 пайыз чегинде катталган (2023-жылдын III чейрегинде – 103 299,9 млн сом);

- башка булактардан келип түшүүлөр – 211 124,8 млн сом, көбөйүү 5,1 пайыз чегинде катталган (2023-жылдын III чейрегинде – 200 892,0 млн сом).

2-график. 2023-жылдын III чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларына келип түшүүлөрдүн негизги булактары (млн сом)

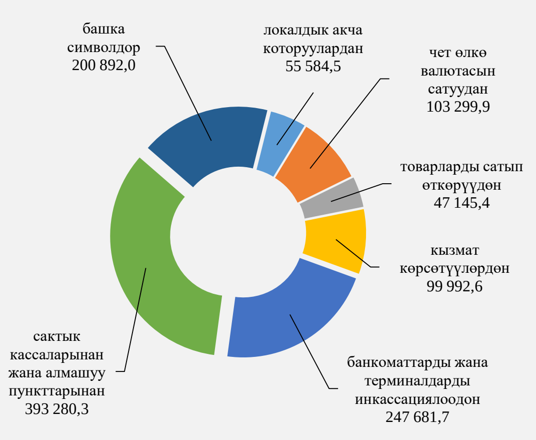

3-график. 2024-жылдын III чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларына келип түшүүлөрдүн негизги булактары (млн сом)

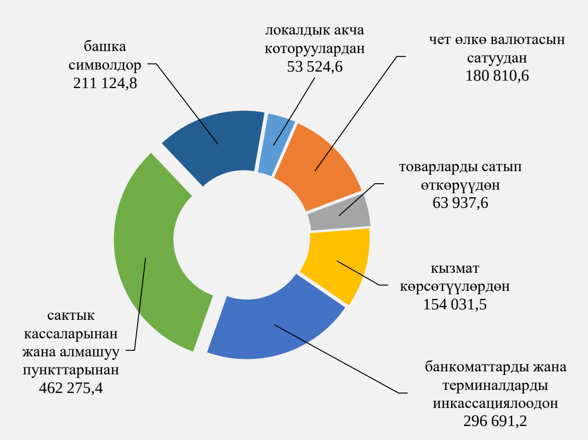

2024-жылдын III чейрегинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген нак акча 1 438 021,2 млн сомду түзүп, өткөн жылдын ушул эле чейрегине салыштырганда 25,0 пайызга көбөйгөн.

2024-жылдын III чейрегинде коммерциялык банктардын кассаларынан нак акчалар төмөнкү негизги багыттар боюнча берилген:

- коммерциялык банктардын филиалдарына, сактык кассаларына жана алмашуу бюролоруна – 465 199,9 млн сом, көбөйүү 17,3 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 396 557,1 млн сом);

- кызмат көрсөтүүлөргө жана аткарылган иштерге төлөө – 66 153,7 млн сом, көбөйүү 32,4 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 49 966,1 млн сом);

- банкоматтарды толуктоо – 393 994,8 млн сом, көбөйүү 22,0 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 322 963,4 млн сом);

- локалдык акча которууларга төлөө – 41 865,4 млн сом, азаюу 3,7 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 43 477,5 млн сом);

- товарларга төлөө – 10 853,9 млн сом, көбөйүү 13,5 пайыз чегинде белгиленген (2023-жылдын III чейрегинде – 9 559,5 млн сом);

- чет өлкө валютасын сатып алуу – 211 702,4 млн сом, көбөйүү 84,9 пайызды түзгөн (2023-жылдын III чейрегинде – 114 479,6 млн сом);

- эмгек акы төлөө – 1 746,5 млн сом, көбөйүү 52,1 пайыз чегинде катталган (2023-жылдын III чейрегинде – 1 148,5 млн сом);

- башка берүү булактарына – 246 504,6 млн сом, көбөйүү 16,2 пайыз чегинде катталган (2023-жылдын III чейрегинде – 212 082,3 млн сом).

4-график. 2023-жылдын III чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

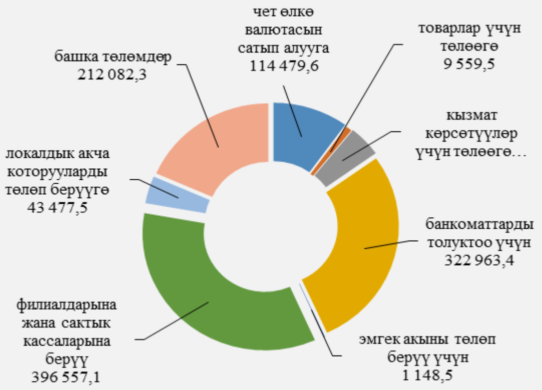

5-график. 2024-жылдын III чейреги ичинде коммерциялык банктардын кассаларынан берилген акча каражаттарынын негизги багыттары (млн сом)

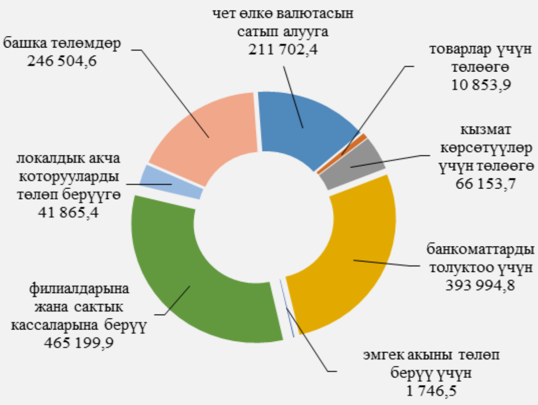

2. Накталай эмес төлөмдөр жана эсептешүүлөр түзүмү

2.1. Майда чекене жана утурумдук төлөмдөрдүн пакеттик клиринг системасы (ПКС)

2024-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча ПКС аркылуу төлөмдөрдүн көлөмү 98 171,4 млн сомду түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 7,8 пайызга көбөйгөн. Төлөмдөрдүн саны 2 638 599 түзүү менен 2023-жылдын III чейрегине салыштырганда 4,8 пайызга өскөн.

2.2. Айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн гросстук системасы (ГСРРВ)

ГСРРВ аркылуу төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 2024-жылдын III чейрегинде 10 230 688,2 млн сомду түзгөн жана өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 2,8 эсеге жогорулаган. Бардыгы болуп ГСРРВ аркылуу 415 476 төлөм жүргүзүлгөн. Бул көрсөткүч өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 50,2 пайызга өскөн.

2-таблица. Клирингдик жана гросстук төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

Мезгили	ПКС		ГСРРВ		Жыйынтыгында	
	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)	Саны	Көлөмү (млн сом)
2023-ж. III чейреги	2 770 660	91 048,0	276 687	3 666 232,0	3 047 347	3 757 280,0
2024-ж. III чейреги	2 638 599	98 171,4	415 476	10 230 688,2	3 054 075	10 328 859,6

2.3. Чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөр

Отчеттук чейрек ичинде катышуучулардын чек ара аркылуу өтүүчү төлөмдөрү көбүнчө SWIFT билдирүүлөрүн жөнөтүү каналын пайдалануу менен өткөрүлгөн.

2024-жылдын III чейрегинде кирген төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 2 875,7 млрд сомду түзүп, өткөн жылга салыштырганда 1,3 эсеге көбөйгөн. Чыккан төлөмдөрдүн жалпы көлөмү 3 272,5 млрд сомду түзүп, өткөн жылга салыштырганда 1,4 эсеге өскөн.

2.4. Акча которуулар

2024-жылдын III чейреги ичинде эл аралык акча которуу системалары боюнча кирген которуулардын жалпы саны 63,8 млрд сом суммасында 2 393,2 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны 34,9 пайызга, ал эми анын көлөмү 45 пайызга көбөйгөн.

Чыккан которуулардын саны 13,3 млрд сом жалпы суммасында 140,3 миң транзакцияны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда алардын саны 9,6 пайызга азайган, ал эми көлөмү 8,1 пайызга көбөйгөн.

Кыргыз Республикасынын региондору боюнча алганда 2024-жылдын III чейреги ичинде кирген которуулардын көлөмү боюнча көбүрөөк салыштырма салмак төмөнкүлөргө туура келген: Ош шаарына – жалпы көлөмүнүн 29,7 пайызы жана Бишкек шаарына – жалпы көлөмүнүн 28,2 пайызы, чыккан которуулардын көлөмү боюнча көбүрөөк салыштырма салмак Бишкек шаарына (чыккан которуулардын жалпы көлөмүнүн 70,8 пайызы) туура келген.

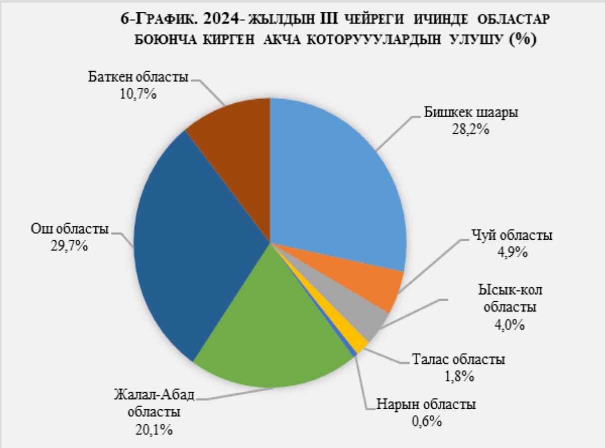

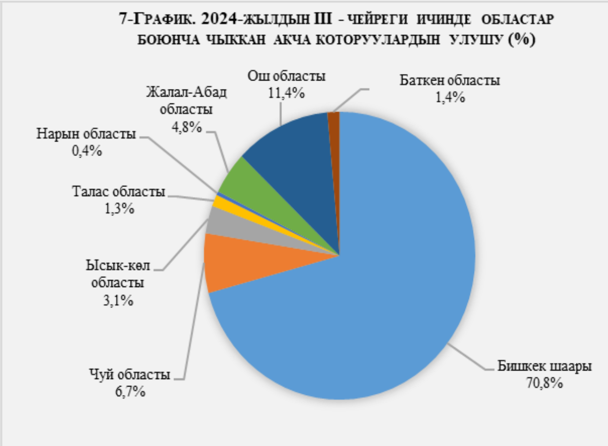

Коммерциялык банктардын отчетторуна таянсак, 2024-жылдын III чейрегинде Кыргыз Республикасында акча которуу системалары боюнча акча каражаттарын которуу эрежелеринин эл аралык акча которуу системаларынын операторлору тарабынан катышуучулардын которууларын финансылык жактан камсыз кылуу талаптары сакталган.

Отчеттук чейрек ичинде эл аралык акча которуулар валютанын төмөнкү төрт түрү боюнча жүзөгө ашырылган:

- АКШ долларында акча которуулар

2024-жылдын III чейрегинде кирген которуулардын жалпы саны 124,5 млн АКШ доллары суммасында 184,5 миң транзакцияны түзүп, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны 14,2 пайызга азайып, ал эми көлөмү 9,1 пайызга көбөйгөн. Чыккан которуулардын саны 101,7 миң транзакцияны түзүп, көлөмү 131,2 млн АКШ долларды түздү, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 29,5 жана 8,5 пайызга көбөйгөн.

- Евро түрүндө акча которуулар

Отчеттук чейректин жыйынтыгы боюнча 8,9 млн евро жалпы суммасында 17,3 миң кирген которуулар ишке ашырылып, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 14,1 жана 4,2 пайызга көбөйгөн. Чыккан которуулардын саны 1,6 млн евро жалпы суммасында 0,4 миң транзакцияны түзгөн, өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда которуулардын саны өзгөргөн эмес, ал эми анын көлөмү 5,2 эсеге көбөйгөн.

- Орус рублинде акча которуулар

Отчеттук мезгил ичинде 57 769,1 млн орус рубли суммасына 2 191,5 миң кирген которуу өткөрүлүп, өткөн жылга салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 61,1 пайызга жана 42,1 пайызга көбөйгөн. Чыккан которуулар боюнча 2 336,5 млн орус рубли суммасына 37,5 миң транзакция ишке ашырылып, өткөн жылга салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 33,9 жана 37,6 пайызга азайган.

- Казак теңгесинде акча которуулар

2024-жылдын III чейрегинде чыккан которуулар 139,9 млн теңге жалпы суммасына 0,7 миң транзакцияны түзгөн, өткөн жылга салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 27,6 жана 22,2 пайызга азайган. Казак теңгеси түрүндө кирген которуулар жүргүзүлгөн эмес.

3-таблица. Акча которуу системалары боюнча акча которуулар

Акча которуу системалары	2023-ж. III ч.	2024-ж. III ч.

		Саны, миң бирдикте	Көлөмү, млн сом	Саны, миң бирдикте	Көлөмү, млн сом
Western Union	**Кирген**	59,5	2 418,6	55,96	2 524,5
	Чыккан	8,3	820,0	13,52	1 295,3
Contact	**Кирген**	59,4	1 925,8	-	-
	Чыккан	38,6	2 068,5	-	-
Money Gram	**Кирген**	39,4	1 917,4	37,51	2 021,4
	Чыккан	2,4	382,4	1,49	190,3
Юнистрим	**Кирген**	358,3	10 000,8	271,73	12 044,2
	Чыккан	1,7	243,0	11,13	584,7
Золотая Корона	**Кирген**	442,7	14 524,0	351,59	15 666,8
	Чыккан	98,6	7 728,8	103,70	9 204,3
RIA	**Кирген**	18,8	848,7	24,23	1 250
	Чыккан	0,7	38,5	0,93	51,1
UPT	**Кирген**	12,0	433,4	13,85	665,4
	Чыккан	4,7	1 011,1	9,47	2 012,7
Astrasend	**Кирген**	783,6	11 875,4	1 623,38	29 155,5
	Чыккан	0,15	27,4	0,004	0,02
PLUSPAY	**Кирген**	0,09	6,8	0,50	23,7
Sendy	**Кирген**	0,003	0,0005	-	-
Квикпэй	**Кирген**	-	-	14,53	437,1
Жыйынтыгында системалар боюнча	**Кирген**	-	-	0,08	5,1
	Чыккан	-	-	0,002	0,001

2.5. Банктык төлөм карталар рыногу

2024-жылдын 30-сентябрына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын аймагында «Элкарт» улуттук төлөм системасынын банктык төлөм карталарын эмиссиялоо жана эквайринг боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү 21 коммерциялык банк, эл аралык төлөм системасы боюнча – 16 банк сунуштаган.

Жүгүртүүдөгү банктык төлөм карталарынын жалпы саны 8 553,8 миң картаны түзүү менен өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда 34,8 пайызга, ал эми жылдын башталышынан тартып 24,1 пайызга өскөн.

Банктык төлөм карталарын түрлөргө бөлүштүргөндө төмөнкүнү түзгөн:

- «Элкарт» улуттук системасы — 3 584 964 (41,9%):
- «Элкарт» — 3 582 064 (41,9%);
- «Элкарт-UPI» — 2 900 (0,0%).

- эл аралык системалар — 4 968 818 (58,1%):
- VISA — 4 796 975 (56,1%);
- Mastercard — 66 058 (0,8%);
- Золотая Корона — 88 265 (1,0%);
- Union Pay International — 17 520 (0,2%).

4-таблица. Жүгүртүүдөгү карталардын областтар жана системалар боюнча саны

Региондун аталышы	Visa	Master Card	Золотая Корона	Элкарт	UPI	Элкарт-UPI	Жыйын-тыгында	Үлүшү (%)
Бишкек ш.	3 504 620	42 328	23 940	1 034 227	14 753	1 247	4 621 115	54,0
Чүй областы	204 055	5 784	13 658	339 217	675	485	563 874	6,6
Ысык-Көл областы	163 152	2 228	5 723	287 218	889	7	459 217	5,4
Нарын областы	62 116	1 335	4 914	168 100	31	194	236 690	2,8
Талас областы	75 579	1 807	4 362	132 941	328	34	215 051	2,5
Жалал-Абад областы	297 790	4 609	16 042	608 178	384	559	927 562	10,8
Ош областы	381 895	6 544	11 595	694 566	428	372	1 095 400	12,8
Баткен областы	107 768	1 423	8 031	317 617	32	2	434 873	5,1

Жыйынтыгында	**4 796 975**	**66 058**	**88 265**	**3 582 064**	**17 520**	**2 900**	**8 553 782**	**100**

Бишкек шаары коммерциялык банктардын филиалдары/сактык кассалары, финансылык ресурстары топтолгон эң жогорку көрсөткүчкө ээ, демек мында төлөм кызмат көрсөтүүлөр рыногу да кыйла өнүккөн. Алсак, 2024-жылдын III чейрегинин ичинде карталарды колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялардын жалпы көлөмүндөгү көбүрөөк үлүш 54,0 пайызды түзүү менен Бишкек шаарына туура келген. Ал эми кыйла төмөн көрсөткүч Талас областында катталып, ал 2,5 пайызды түзгөн.

2024-жылдын III чейрегинде карталарды колдонуу менен эсептешүү системалары боюнча коммерциялык банктардын банктык эсептериндеги депозиттик базанын калдыктарынын көлөмү 102,0 млрд сомду түзүп, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 6,9 пайызга көбөйгөн.

8-график. 2024-ж. 30-сентябрына карата областтар боюнча (%) жүгүртүүдөгү карталардын жалпы саны (%)

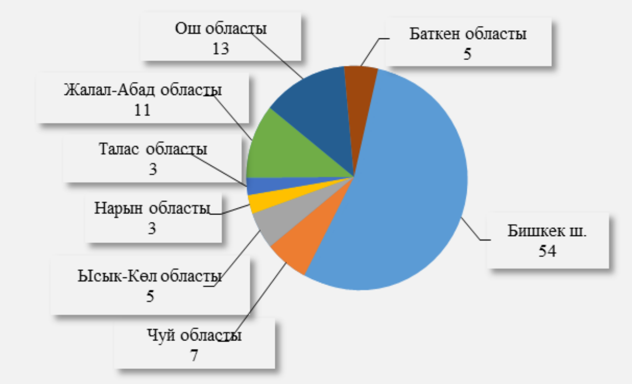

9-график. 2024-ж. III чейреги үчүн карттарды колдонуу менен операциялардын областтар боюнча көлөмү жана саны (миң.сом)

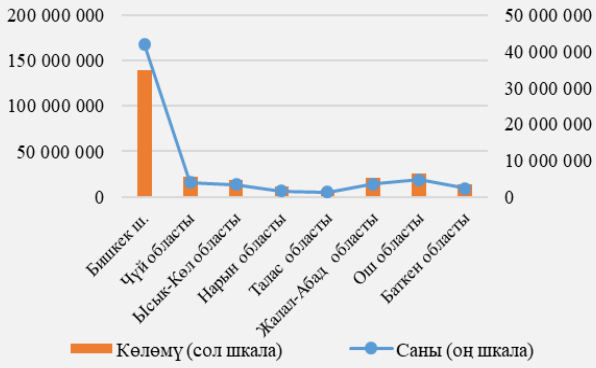

Банктык төлөм карталар эквайринги

2024-жылдын III чейрегинин акырына карата банктык төлөм карталары, анын ичинде «Элкарт» улуттук төлөм картасы, республиканын бүткүл аймагында орнотулган 2 449 банкоматта жана 32 349 POS-терминалдарда тейлөөгө кабыл алынган.

2 449 банкоматтын ар биринде «карабай терүү» (Брайль шрифти) баскычы (5-саны томпок) бар, 288 банкоматта – аудио (үн) менен коштоо (операцияларды үн менен коштоо) функциясы каралган, 1 209 даана банкомат үчүн пандус орнотулган, 916 банкомат үчүн пандус орнотуу зарылдыгы жок. Өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда банкоматтардын саны 13,4 пайызга же 290 банкоматка көбөйгөн, ал эми 2024-жылдын башталышынан бери өсүш 8,4 пайызды же 189 бирдикти түзгөн. 32 349 POS-терминалдын ичинен 11 575 POS-терминалда «карабай терүү» (Брайль шрифти) баскычы (5-саны томпок) бар, 30 226 даана POS-терминалда – байланышсыз төлөө функциясы каралган. Өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда POS-терминалдардын саны 68,9 пайызга же 13 194 даанага көбөйгөн, ал эми 2024-жылдын башталышынан бери өсүш 40,6 пайызды же 9 340 бирдикти түзгөн. 2024-жылдын 30-сентябрына карата төлөм терминалдарынын саны 3 152 бирдикти түзөт, алардын ичинен 881 төлөм терминалында аудио (үн) менен коштоо функциясы, 1 437 төлөм терминалында пандус каралган. Төлөм терминалдарынын саны 2023-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу 16,5 пайызга же 447 бирдикке көбөйгөн, ал эми жылдын башталышынан бери өсүш 13,6 пайызды же 377 бирдикти түзгөн.

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен эсептешүүлөрдүн эл аралык төлөм системасын тейлеген POS-терминалдардын жана банкоматтардын жалпы саны төмөнкүнү түзгөн:

- VISA жана Mastercard эл аралык системалары – 2 429 банкомат жана 32 069 POS-терминал;
- «Золотая Корона» эл аралык системасы – 346 банкомат жана 11 542 POS-терминал;
- UPI эл аралык системасы – 1 789 банкомат жана 21 611 POS-терминал.

5-таблица. Аралыкта орнотулган жабдуулардын областтар боюнча саны (даана)

Региондун аталышы	Банкоматтар	POS-терминалдар		Төлөм терминалдары
		Соода-тейлөө ишканаларында	Банктарда	
Бишкек ш.	843	17 782	815	855
Чүй областы	273	3 165	258	295
Ысык-Көл областы	239	2 602	242	413
Нарын областы	94	626	156	165
Талас областы	94	832	108	165
Жалал-Абад областы	360	1 389	368	448
Ош областы	405	2 695	484	610
Баткен областы	141	653	174	201
Жыйынтыгында:	**2 449**	**29 744**	**2 605**	**3 152**

Банктык төлөм карталарын колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялардын көлөмүнүн жана санынын динамикасы

2024-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча карта аркылуу жалпы 259,9 млрд сом суммасына 62,6 млн транзакция жүргүзүлгөн (өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 15,2 жана 25,8 пайызга көбөйгөн, ал эми 2024-жылдын башталышынан бери транзакциялардын саны 7,3 пайызга, ал эми операциялардын көлөмү 15,3 пайызга өскөн). Алардын ичинен:

- акча каражаттарын накталай акчага айландыруу боюнча операциялардын саны 193,4 млрд сом жалпы суммасында 19,2 млн транзакцияны түзгөн. Өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 19,6 пайызга азайган, ал эми операциялардын көлөмү 11,9 пайызга көбөйгөн, 2024-жылдын башталышынан бери транзакциялардын саны 18,9 пайызга төмөндөп, көлөмү 10,4 пайызга өскөн;
- соода-тейлөө ишканаларындагы POS-терминалдар аркылуу жүргүзүлгөн операциялардын саны 43,4 млн транзакцияны түзүү менен жалпы 66,5 млрд сом суммасын түзгөн. Өткөн жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда операциялардын саны 67,6 пайызга, ал эми көлөмү – 25,9 пайызга өскөн. 2024-жылдын башталышынан тартып өсүш, тиешелүүлүгүнө жараша, 25,2 жана 32,1 пайызды түзгөн.

2.6. QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү

2024-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча 20 банк (21 [1] банктын ичинен) жана 7 төлөм уюмдары системалар аралык интеграцияны камсыз кылууда жана QR-коддорду колдонуу менен төлөмдөрдү жана которууларды жүргүзүү боюнча кызматтарды сунуштоодо.

Системалар аралык интеграциянын алкагында 2024-жылдын III чейрегинин акырына карата банктар жана төлөм уюмдары тарабынан соода-тейлөө ишканаларында, анын ичинде Кыргыз Республикасынын региондорунда да 51,0 миң QR-код орнотулган.

10-график. 2024-жылдын 1-июлуна карата QR-коддору региондук өнүктүрүү

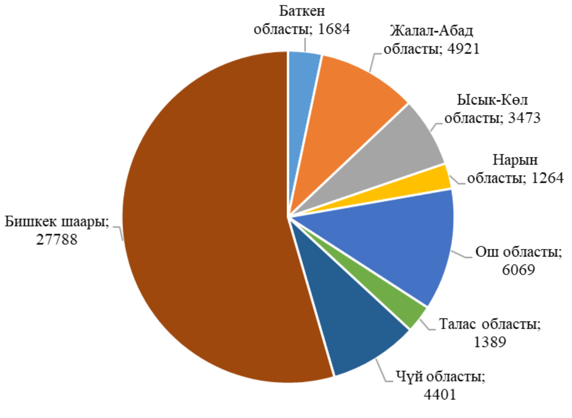

2024-жылдын III чейрегинде өз ара иш алып баруу операторунунун[2] системасы аркылуу 19,9 млрд сом суммасына 17 304 026

[1] Бир банк («ЭкоИсламикБанк» ЖАК) «ЭЛКАРТ» төлөм системасынын мүчөсү болуп саналбайт.

[2] Өз ара иш алып баруу оператору - ошол процессинг, клиринг борборунун төлөм системасынын катышуучуларына үчүнчү жактардын төлөмдөрү жана эсептешүүлөрү боюнча финансылык маалыматты кабыл алуу, иштеп чыгуу жана берүү боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү (процессинг, клиринг) сунуштоого

төлөм өткөрүлүп, 2023-жылдын ушул мезгилине салыштырмалуу көрсөткүчтөр, тиешелүүлүгүнө жараша, 24,8 жана 21,7 эсеге өскөн, алардын ичинен мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр үчүн - 817,45 млн сом суммасына 244 010 төлөм, 2023-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда, тиешелүүлүгүнө жараша, 66,8 жана 31,3 эсеге өскөн.

6-таблица. 2024-жылдын III чейреги ичинде өз ара иш алып баруу операторунун системасы аркылуу жүргүзүлгөн операциялар

Көрсөткүчтөр	2023-ж. III чейреги	2024-ж. III чейреги
Саны	796 809	17 304 026
Көлөмү, млн сом	800,94 млн сом	19,9 млрд сом
Мамлекеттик төлөмдөрдүн саны	7 788	244 010
Мамлекеттик төлөмдөрдүн көлөмү, млн сом	12,24 млн сом	817,45 млн сом

2024-жылдын III чейрегинде банктар, төлөм уюмдары аркылуу төмөнкү операциялар ишке ашырылган:

7-таблица. QR-коддорду колдонуу менен которуулар

Катышуучунун категориясы	Которуулар											
	Өз системасында				Системалар аралык							
	2023-ж. III		2024-ж. III чейреги		2023-ж. III чейреги				2024-ж. III чейреги			
					Кирген		Чыккан		Кирген		Чыккан	
	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом
Коммерциялык банктар	842 929	747 438 004	9 721 895	1 544 787 829	45 622	156 405 143	57 376	220 705 022	6 744 222	11 081 333 492	12 158 152	15 148 347 949
Төлөм системасынын операторлору/ төлөм уюмдары	52	6528	398	786 312	50	7 893	46 543	23 967 954	551 560	278 410 771	2 284 152	662 392 742
Жыйынтыгында	842 981	747 444 532	9 722 293	1 545 574 142	45 672	156 413 036	103 919	244 672 976	7 295 782	11 359 744 263	14 442 304	15 810 740 692

8-таблица. QR-коддорду колдонуу менен товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө

Катышуучунун категориясы	Товарлар/кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө															
	Өз соода-тейлөө ишканаларынын пайдасына				Алардын ичинен бюджетке төлөмдөр				Системалар аралык							
	2023-ж. III чейреги		2024-ж. III чейреги		2023-ж. III чейреги		2024-ж. III чейреги		2023-ж. III чейреги				2024-ж. III чейреги			
									Кирген		Чыккан		Кирген		Чыккан	
	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом	Саны	Көлөмү, сом
Коммерциялык банктар	32 198	49 611 402	178 767	242 475 846	7 756	12 188 385	222 660	840 782 983	178 910	264 693 083	616 793	457 612 461	1 774 082	1 785 087 358	869 868	815 145 533
Төлөм системасынын операторлору/ төлөм уюмдары	569 051	428 366 016	1 428 172	1 749 092 401	0	0	31	107 570	547 986	340 795 568	29 040	24 375 566	7 834 816	4 712 250 443	692 189	608 733 949
Жыйынтыгында	601 249	477 977 418	1 606 939	1 991 568 247	7 756	12 188 385	222 691	840 890 553	726 896	605 488 651	645 833	481 988 027	9 608 898	6 497 337 801	1 562 057	1 423 879 482

2.7. Электрондук акча

2024-жылдын III чейрегинин акырына карата беш коммерциялык банк электрондук акча эмитенти болуп саналган жана электрондук акча менен эсептешүүлөрдү жүргүзүү боюнча тогуз локалдык система иштеген.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары - Улуттук банк) лицензиясына ээ, төлөм системасынын катышуучулары менен техникалык өз ара иш алып барууну жана QR-кодду колдонуу менен төлөмдөр боюнча акыркы эсептешүүлөрдү жүргүзүү үчүн клиринг файлдарынын түзүлүшүн камсыз кылган төлөм системасынын оператору.

Өткөн мезгилге салыштырганда электрондук акча боюнча көрсөткүчтөр өскөндүгү байкалган, бул аларды колдонуунун жөнөкөйлүгү жана ыңгайлуулугу менен байланыштуу. Алсак, идентификацияланган электрондук капчыктардын саны 3,4 млн капчыкты түзүү менен өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 44,4 пайызга жогору катталган.

2023-жылдын ушул эле мезгилине салыштырганда отчеттук мезгил ичинде:

- 6,1 млн операцияны түзүү менен которуулардын саны 2 эсе өскөн, ал эми операциялардын көлөмү 47,6 пайызга жогорулап, 9,7 млрд сомду түзгөн;
- электрондук акчанын ордун жабуу боюнча операциялардын саны 0,9 млн операцияны түзүү менен 18,9 пайызга көбөйгөн, ал эми операциялардын көлөмү 99,6 пайызга көбөйүп, 8,2 млрд сомду түзгөн;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө боюнча операциялардын көлөмү 51,1 пайызга көбөйүп, 11,5 млрд сомду түзгөн, мында операциялардын саны 2 эсеге көбөйүп, 13,0 млн операция чегинде катталган;
- электрондук капчыкты толуктоо аркылуу электрондук акчаны жайылтуу боюнча операциялардын саны 2 эсеге көбөйүп, 6,3 млн операция чегинде катталган, мында товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө операцияларынын көлөмү 66,8 пайызга көбөйүп, 14,4 млрд сомду түзгөн.

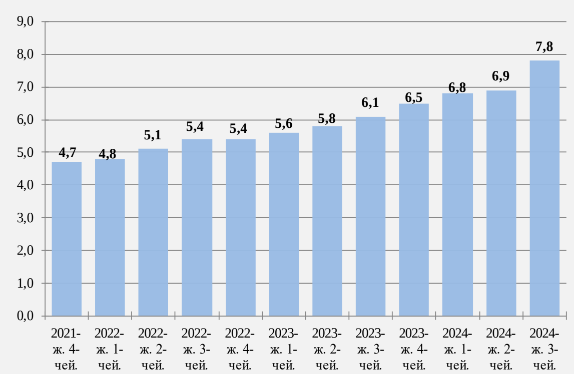

11-график. Электрондук капчыктардын санынын динамикасы (млн бирдик)

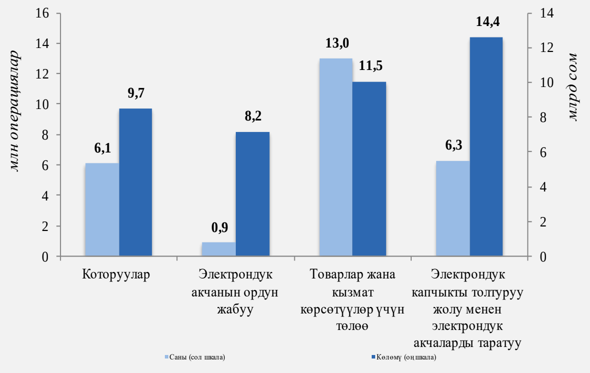

12-график. Электрондук акчалар менен транзакциялардын саны жана көлөмү

2023-жыл жана 2024-жыл үчүн салыштырма маалымат төмөндө келтирилген:

9-таблица. Капчыктардын саны боюнча салыштырма маалымат

Электрондук капчыктардын саны (млн)	**2023-ж. I чейреги**	**2023-ж. II чейреги**	**2023-ж. III чейрегинин акырына карата**	**2024-ж. I чейреги**	**2024-ж. II чейреги**	**2024-ж. III чейрегинин акырына карата**	**2023-жылдын I-III чейректери менен 2024-жылдын I-III чейректери ортосунда салыштырмалуу өсүш, %**
Идентификацияланган электрондук капчыктар	2,1 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 37,6%)	2,2 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 37,8%)	2,3 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 38,1%)	2,7 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 40,6%)	2,7 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 38,9%)	3,4 (электрондук капчыктардын жалпы санынын 42,7%)	44,4%

10-таблица. Электрондук капчыктарды колдонуу менен жүргүзүлгөн операциялар боюнча салыштырма маалымат

Операциянын аталышы		2023-ж. III чейреги	2023-ж. I-III чейректери	2024-ж. I чейреги	2024-ж. II чейреги	2024-ж. III чейреги	2024-ж. I-III чейректери	2023-жылдын I-III чейректери менен 2024-жылдын I-III чейректери ортосунда салыштырмалуу өсүш, %
Которуулар	саны (млн)	2,7	6,9	4,2	5,4	6,1	15,7	128,3%
	көлөмү (млрд)	6,6	18,4	7,7	8,8	9,7	26,2	42,7%
Электрондук акчанын ордун жабуу	саны (млн)	0,8	2,6	1,1	1,2	0,9	3,2	22,2%
	көлөмү (млрд)	4,1	12,7	5,7	5,8	8,2	19,7	55,4%
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөө	саны (млн)	5,2	14,0	8,2	11,4	13,0	32,6	132,7%
	көлөмү (млрд)	7,6	20,5	8,4	9,8	11,5	29,7	44,9%
Электрондук капчыкты толуктоо аркылуу электрондук акчаны жайылтуу	саны (млн)	3,1	8,3	4,5	5,5	6,3	16,3	96,7%
	көлөмү (млрд)	8,6	24,5	10,2	12,3	14,4	36,9	50,4%

2.8. Төлөм системаларынын операторлору жана төлөм уюмдары

2024-жылдын 30-сентябрына карата Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынан 40 юридикалык жак төлөм системасынын операторунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна жана 41 юридикалык жак төлөм уюмунун ишин жүзөгө ашыруу укугуна лицензия алышкан.

2024-жылдын III чейрегинде төлөм уюмдары аркылуу жалпы 174,2 млрд сом суммасына 78,6 млн транзакция өткөрүлгөн. 2023-жылдын III чейрегине салыштырмалуу төлөмдөрдүн жалпы саны 21,3 млн транзакцияга, ал эми төлөмдөрдүн көлөмү 73,6 млрд сомго көбөйгөн.

Отчеттук мезгилде төлөмдөрдүн олуттуу бөлүгү финансы-кредит уюмдарынын кызматтары үчүн төлөмдөргө туура келген (электрондук капчыктарды толуктоону кошпогондо) – бул жалпы 124,6 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 71,5 пайызы) 23,6 млн операция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 30 пайызы), алардын ичинен:

- банк эсебин толуктоо боюнча 106,8 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 61,3 пайызы) 15,8 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 20,2 пайызы) өткөрүлгөн;
- финансы-кредит уюмдарынын кредиттери үчүн төлөөнүн эсебинен төлөмдөр – 6,4 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 3,7 пайызы) 1,3 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 1,6 пайызы) өткөрүлгөн;
- башка банктык кызмат көрсөтүүлөрдүн пайдасына – 11,4 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 6,6 пайызы) 6,5 млн транзакция (төлөмдөрдүн жалпы санынын 8,2 пайызы) өткөрүлгөн.

Мобилдик байланыш операторлорунун пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү 6,0 млрд сом суммасына (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 3,5 пайызы) 16,5 млн транзакцияны түзгөн (төлөмдөрдүн жалпы санынын 21 пайызы).

Мамлекеттик жана коммуналдык товарларды/кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочулардын пайдасына төлөмдөрдүн көлөмү (коммуналдык кызматтарга төлөө, салык жыйымдары, жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пул, мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр) 3,5 млрд сомду (төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 2 пайызы), ал эми төлөмдөрдүн саны 5,2 млн транзакцияны (төлөмдөрдүн жалпы санынын 6,6 пайызы) түзгөн.

Электрондук капчыктарды толуктоо көлөмү 13,2 млрд сомду (бардык төлөмдөрдүн жалпы көлөмүнүн 7,6 пайызы), транзакциялардын саны 7,4 млн (төлөмдөрдүн жалпы санынын 9,4 пайызы) түзгөн.

11-таблица. Төлөм уюмдары аркылуу өткөрүлгөн төлөмдөрдүн саны жана көлөмү:

№	**Төлөмдүн түрү**	**Саны** *(бирдик)*	**Көлөмү** *(миң сом)*
1	Мобилдик байланыш	16 541 407	6 041 294,11
2	Туруктуу телефон байланышы	24 997	8 228,81
3	Интернет	775 914	718 098,22
4	Коммуналдык кызматтар	4 782 631	3 127 833,74
5	Салык жыйымдары	35 035	42 036,11
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пул	79 573	87 411,27
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	271 926	271 071,88
8	Банк эсебин толуктоо	15 848 468	106 768 104,94
9	ФКУнун кредити үчүн төлөө	1 282 011	6 409 020,72
10	Башка банктык кызмат көрсөтүүлөр	6 472 733	11 427 145,04
11	Электрондук капчыкты толуктоо	7 362 426	13 212 745,70
12	Интернет-дүкөндөр	169 804	339 476,64
13	Социалдык тармактар	2 107 772	950 099,91
14	Интернет оюндары	72 228	62 908,73
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	693	1 348,24
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	5 826 225	1 149 982,91
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	38 735	18 980,97
18	Кулактандыруулар	9 047	6 392,50
19	Кайрымдуулук	2 646	1 290,01
20	Билим берүү	97 070	374 696,04
21	Туристтик сапарлар	28 324	143 155,46
22	Башка төлөмдөр	16 792 481	22 997 329,11
Жыйынтыгында, 2024-жылдын III чейреги ичинде		**78 622 146**	**174 158 651,07**

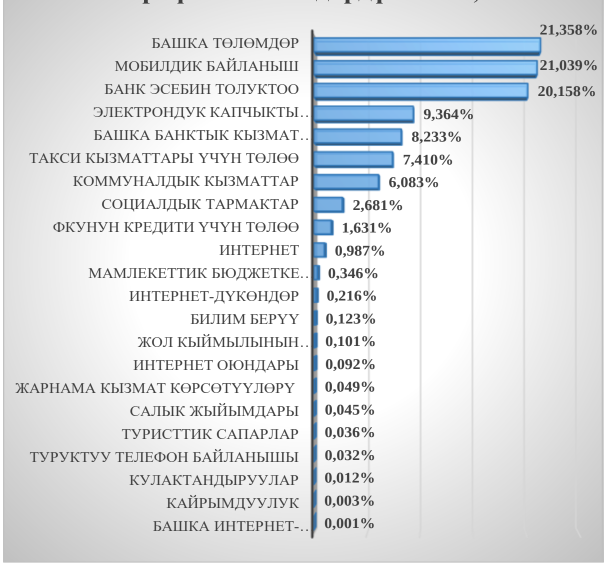

13-график. Төлөмдөрдүн саны, %

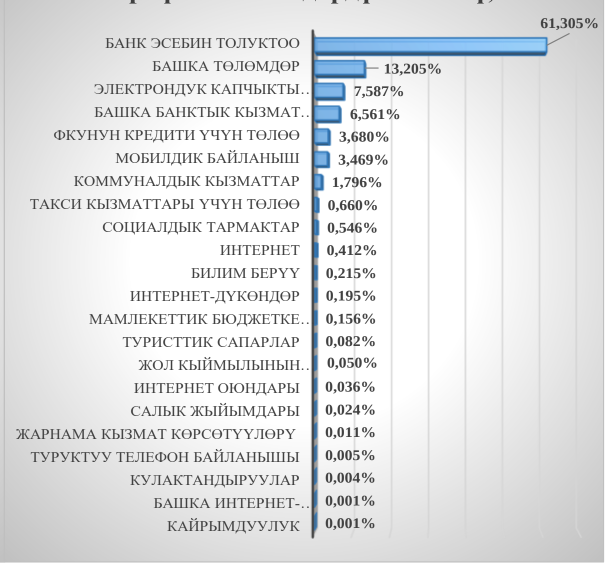

14-график. Төлөмдөрдүн көлөмү, %

Төлөм уюмдары тарабынан 2023-2024-жылдардын III чейректери жана 2023-2024-жылдардын 9 айы ичинде жүргүзүлгөн төлөмдөрдүн санынын жана көлөмүнүн көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүү тенденциясы ушул отчетко карата 1 жана 2-тиркемелерде келтирилген.

Төлөм уюмдарынын иши автоматташтырылган өз алдынча тейлөө терминалдары (cash-in), агенттик тармак (анын ичинде агенттердин мобилдик тиркемелери аркылуу) жана электрондук акчаны колдонуу аркылуу үчүнчү жактардын пайдасына төлөмдөрдү кабыл алууга негизделген.

2023-жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда 2024-жылдын III чейрегинин аягына карата төлөм уюмдарынын жана алардын агенттеринин төлөм терминалдарынын саны 1,32 эсеге көбөйүп, 16 658 бирдикти түзгөндүгүн белгилеп кетүү зарыл.

Товарларды/кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоочулар буга чейин салынган авансты к акча каражаттарын/алдын ала төлөм каражаттарын же алардын бөлүгүн өз кардарларына (абоненттерине) кайтаруусунун эсебинен төлөм уюмдары алар аркылуу төлөмдөрдү кабыл алган жана өткөргөн агенттердин мобилдик тиркемелерин колдонуучуларды идентификациялоо жана верификациялоо саны отчеттук мезгилдин акырына карата 2 795 668 колдонуучуну түзгөн (бул 2023-жылдын ушул эле отчеттук мезгилинин акырындагы көрсөткүчтөрдөн 1,59 эсеге жогору).

2.9. Банктык чекене агенттер

Агенттерди ишке тартуу коммерциялык банктарга товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн төлөмдөрдү жана эсептешүүлөрдү кабыл алуу жана жүргүзүү, кредиттерди төлөө, банктык эсепти толуктоо, банктык карталардан накталай акча каражаттарын берүү, бюджетке төлөмдөрдү кабыл алуу ж.б. боюнча калкка финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштоо чөйрөсүн кеңейтүүгө шарт түзөт.

2024-жылдын III чейрегинин жыйынтыгы боюнча ишке тартылган банктык чекене агенттердин саны төмөнкүнү түзгөн:

- 95 агент кызмат көрсөтүүлөрдүн кеңири чөйрөсүн сунуштаган, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 46 агентке же 32,6 пайызга азайган;
- 3 424 агент кызмат көрсөтүүлөрдүн чектелген чөйрөсүн сунуштаган, өткөн жылдын тиешелүү мезгилине салыштырганда алардын саны 175 агентке же 5,4 пайызга көбөйгөн.

3. Методологиялык иш

Кыргыз Республикасында накталай эмес төлөмдөрдүн жана эсептешүүлөрдүн үлүшүн андан ары көбөйтүү, калк үчүн банктык кызмат көрсөтүүлөрдүн жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу максатында, Улуттук банк Башкармасынын 2024-жылдын 23-октябрындагы № 2024-П-4/55-1-(ПС) «Банктык кызмат көрсөтүүлөрдүн жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу боюнча чаралар жөнүндө» токтому кабыл алынды.

Улуттук банктын көзөмөлүнө алынган уюмдардын банк жана төлөм системаларынын туруктуулугуна таасирин тийгизиши мүмкүн болгон тобокелдиктерге тартылышына жол бербөө, ошондой эле мыйзам талаптарын аткарбоо үчүн ар кандай схемаларды пайдалануу мүмкүнчүлүгүн азайтуу максатында, Улуттук банк Башкармасы тарабынан 2024-жылдын 4-сентябрында «Экономикалык коопсуздукту камсыз кылуу жана финансылык туруктуулукту колдоо жөнүндө» токтом кабыл алынган.

Төмөнкү токтомдор коомдук талкууга сунушталган:

- Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларын «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына ылайык келтирүү максатында иштелип чыккан Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын «2015-жылдын 9-декабрындагы № 76/8 «Кыргыз Республикасындагы банктык төлөм карттары жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүү киргизүү жөнүндө» токтом долбоору;
- улуттук төлөм системасынын ишинин натыйжалуулугун, ишенимдүүлүгүн жана коопсуздугун жогорулатуу, төлөм кызмат көрсөтүүлөр рыногунун катышуучуларынын финансылык туруктуулугун жогорулатуу, ошондой эле төлөм уюмдарын жана төлөм системаларынын операторлорун лицензиялоо тартибин өркүндөтүү максатында иштелип чыккан Улуттук банк Башкармасынын 2019-жылдын 2-сентябрындагы № 2019-П-14/46-1-(ПС) «Төлөм уюмдарынын жана төлөм системаларынын операторлорунун уставдык капиталынын минималдуу өлчөмү жөнүндө жана «Төлөм уюмдарынын жана төлөм системасынын операторлорунун ишин лицензиялоо жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтом долбоору;
- төлөм уюмдары электрондук акчаларды чыгаруусу боюнча «Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» мыйзам долбоору.

1-тиркеме. 2024-жылдын жана 2023-жылдын 9 айы ичинде төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

№	Төлөмдүн түрү	2024-ж. 9 айы		2023-ж. 9 айы	
		Саны *(бирдик)*	**Көлөмү** *(миң сом)*	**Саны** *(бирдик)*	**Көлөмү** *(миң сом)*
1	Мобилдик байланыш	53 037 730	19 070 553,64	82 738 459	32 116 372,10
2	Туруктуу телефон байланышы	80 627	25 971,81	86 189	26 194,27
3	Интернет	2 322 041	2 095 483,53	2 008 156	1 758 133,96
4	Коммуналдык кызматтар	14 575 757	12 209 467,41	10 092 424	7 825 459,13
5	Салыктык жыйымдар	53 652	82 788,67	67 465	95 976,10
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	405 071	444 243,07	521 247	603 844,10
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	679 125	620 793,00	400 319	385 746,52
8	Банк эсебин толуктоо	42 608 388	247 878 948,77	17 331 862	74 644 191,07
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	3 971 133	19 224 248,89	2 494 826	11 512 738,80
10	Башка банктык кызматтар	19 356 893	39 395 721,42	20 859 716	85 755 820,60
11	Электрондук капчыкты толуктоо	20 111 634	35 475 432,54	10 467 681	23 338 128,40
12	Интернет-дүкөндөр	722 455	1 294 892,76	587 514	1 015 174,51
13	Социалдык тармактар	4 217 974	1 924 703,23	549 846	237 858,00
14	Интернет оюндары	121 778	92 639,24	56 023	27 099,13
15	Башка интернет-тиркемелердеги эсепти толуктоо	106 720	265 878,92	5 081	9 506,53
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	16 973 332	3 025 219,36	11 186 538	1 821 969,41
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	186 260	86 285,92	266 113	122 587,18
18	Кулактандыруулар	46 973	35 913,87	110 751	66 800,39
19	Кайрымдуулук	7 667	3 364,42	7 081	2 727,88
20	Билим берүү	340 716	1 203 851,57	225 393	641 664,61
21	Туристтик сапарлар	58 339	199 635,99	31 061	111 224,17
22	Башка төлөмдөр	36 735 596	40 481 633,67	11 171 105	17 319 788,32
Жыйынтыгында		**216 719 861**	**425 137 671,71**	**171 264 850**	**259 439 005,19**

2-тиркеме. 2023-жылдын жана 2024-жылдын III чейрегинде төлөм уюмдары тарабынан ишке ашырылган төлөмдөрдүн саны жана көлөмү

№	Төлөмдүн түрү	2024-ж. III чейреги		2023-ж. III чейреги	
		Саны *(бирдик)*	**Көлөмү** *(миң сом)*	**Саны** *(бирдик)*	**Көлөмү** *(миң сом)*
1	Мобилдик байланыш	16 541 407	6 041 294,11	23 465 153	8 999 310,43
2	Туруктуу телефон байланышы	24 997	8 228,81	28 296	8 653,08
3	Интернет	775 914	718 098,22	661 521	577 427,99
4	Коммуналдык кызматтар	4 782 631	3 127 833,74	3 562 241	2 046 018,40
5	Салыктык жыйымдар	35 035	42 036,11	48 298	56 789,71
6	Жол кыймылынын эрежелерин бузгандыгы үчүн айып пулдар	79 573	87 411,27	194 173	252 713,53
7	Мамлекеттик бюджетке башка төлөмдөр	271 926	271 071,88	164 867	168 072,57
8	Банк эсебин толуктоо	15 848 468	106 768 104,94	7 192 714	32 494 254,33
9	ФКУлардын кредиттери үчүн төлөм	1 282 011	6 409 020,72	918 941	4 424 867,75
10	Башка банктык кызматтар	6 472 733	11 427 145,04	8 211 681	35 196 376,85
11	Электрондук капчыкты толуктоо	7 362 426	13 212 745,70	4 013 136	8 875 216,23
12	Интернет-дүкөндөр	169 804	339 476,64	222 342	376 165,66
13	Социалдык тармактар	2 107 772	950 099,91	297 919	124 960,54
14	Интернет оюндары	72 228	62 908,73	22 914	11 890,87
15	Башка интернет-тиркемелерде эсепти толуктоо	693	1 348,24	1 155	2 474,42
16	Такси кызматтары үчүн төлөө	5 826 225	1 149 982,91	3 977 409	715 634,06
17	Жарнама кызмат көрсөтүүлөрү	38 735	18 980,97	94 418	44 362,08
18	Кулактандыруулар	9 047	6 392,50	35 866	21 507,58
19	Кайрымдуулук	2 646	1 290,01	1 918	598,40
20	Билим берүү	97 070	374 696,04	84 517	217 730,48
21	Туристтик сапарлар	28 324	143 155,46	16 139	42 314,00
22	Башка төлөмдөр	16 792 481	22 997 329,11	4 076 460	5 951 453,40
Жыйынтыгында		**78 622 146**	**174 158 651,07**	**57 292 078**	**100 608 792,35**